

Miejsce osobowości ludzkiej w rozwoju cywilizacyjnym

Włodzimierz DELUGA – Artur BOKRZAŃSKI

Wstęp

1. Istota i zakres pojęciowy osobowości

Ważne miejsce w życiu jednostki ludzkiej odgrywa osobowość oraz relacje zachodzące w otoczeniu. Posiadanie wizji siebie i swojego miejsca w realizacji zadań wytyczonych przez współczesną cywilizację stanowi fundamentalną zasadę odpowiadającą na pytanie: Czy miary sukcesu jest materialny dobrobyt, zdrowie, szczęście a może wszystkie te atrybuty?

Celem niniejszego materiału jest wskazanie na ile osobowość ludzka wpływa na zachowania w społeczno-gospodarczym rozwoju cywilizacyjny świata oraz na ile wiedza pomaga znaleźć się we współczesnym informatycznym społeczeństwie.

Każdy człowiek jest elementem tego świata, obywatelem swojego kraju, częścią różnych struktur takich jak: przedsiębiorstwa, instytucje, społeczności i wreszcie jest członkiem swojej rodziny. W zindywidualizowany sposób wpływa na swoje otoczenie i odwrotnie. Poznanie mechanizmów funkcjonowania ludzi na różnych płaszczyznach, w tym przypadku w sferze społeczno-gospodarczej, jest kluczem, odpowiedzią na pytanie dlaczego jedne społeczeństwa, gospodarki przewodzą w świecie, zostawiając za sobą inne. Stopień skomplikowania, różnorodności życia statystycznej jednostki ludzkiej, zwiększa się w miarę upływu czasu. Dlatego analiza osobowości ludzkiej i jej miejsca w ówczesnym świecie, jest tak ważna a zarazem tak trudna. Proces kształtowania się osobowości i jej interakcje z otoczeniem, nie zostały jeszcze, w sposób wyczerpujący zbadane. Obecny stan nauki jest nie wystarczająco zaawansowany, co uniemożliwia dogłębne poznanie i zrozumienie procesów zachodzących wewnątrz nas. Możemy jedynie przyglądać się efektom działania tych procesów, mieszania się sfer: emocjonalnej, intelektualnej i duchowej, czego przejawem jest cała gama zachowań w różnych sytuacjach, decydująca o indywidualnej, niepowtarzalnej charakterystyce każdego człowieka, nazywanej osobowością.

Powstało wiele teorii, będących próbą zdefiniowania osobowości. Uporządkowanie elementów składających się na osobowość, jest nie możliwe ponieważ nie wszystkie zostały jak dotąd poznane. Czy siedzibą osobowości jest tylko nasze ciało a w szczególności nasz mózg? Czy jest ona wynikiem systemu, który przez swój stopień złożoności, określany jest mianem mikroświata zamkniętego w naszych ciałach, obejmującego reakcje chemiczne oraz przewodzenie impulsów elektrycznych między miliardami neuronów? Pomijając kwestie wiary, współczesna nauka nie zna odpowiedzi na tego typu pytania. Pozostaje nam obserwować zachowanie nas samych, analiza ludzkich reakcji w różnego rodzaju sytuacjach, pozwala wyciągać wnioski, na podstawie których można konstruować twierdzenia, teorie, które pomimo różnorodności i niepowtarzalności każdego z nas, opisują pewne uniwersalne cechy wspólne.

„Osobowość to wewnętrzny system regulacji pozwalający na adaptację i wewnętrzną integrację myśli, uczuć i zachowania w określonym środowisku, w wymiarze czasowym (poczucie stabilności). Osobowość jest także definiowana jako charakterystyczny, względnie stały sposób reagowania jednostki na środowisko społeczno – przyrodnicze, a także sposób wchodzenia z nim w interakcje. Osobowość kształtowana jest przez całe życie, szczególnie w okresie dzieciństwa oraz młodości poprzez wpływ bodźców zewnętrznych w procesie socjalizacji, a także własnej aktywności jednostki. Istotną rolę odgrywają tu również wrodzone cechy biofizyczne”¹.

Na podstawie tych informacji można postawić tezę, że człowiek nie jest całkowicie zdeterminowany przez społeczeństwo choć jego osobowość, jego decyzje mają swoje podłoże w tym, co ono w nim zaszczepiło. Od urodzenia zatopieni jesteśmy w społeczeństwie i jego kulturze. Wpajane są nam pewne zachowania akceptowane w danej społeczności, wzorce osobowe, które powinniśmy naśladować, przypisane są nam pewne role i wysuwane wobec nas pewne oczekiwania, które my mimowolnie staramy się spełnić. Już od niemowlęstwa w zależności od płci przypisane są nam pewne role, wyrażające się chociażby tym, że chłopcom kupowane są inne zabawki niż dziewczynkom. W miarę dorastania, uczeni jesteśmy co nam wolno, a czego nie wypada. Pozycja rodziców i miejsce urodzenia (miasto czy wieś) determinują nasz przyszły życiowy sukces. Religia i ustrój państwa w jakim przyszło nam żyć nie są bez znaczenia, na to kim jesteśmy i co robimy. Jednak gdyby wpływ na osobowość jednostki miały mieć jedynie czynniki zewnętrzne, człowieka można by było zaplanować, jego cechy indywidualne od podstaw wykształcić, zdefiniować go już w momencie narodzin. Tak jednak nie jest. Człowiek jest istotą wolną, posiadającą osobowość, na którą składa się szereg cech, świadczących o odrębności i niepowtarzalności każdej ludzkiej istoty.

W celu ustalenia znaczenia osobowości ludzkiej w życie społ.-gosp., należy odpowiedzieć sobie na pytanie w jakim świecie żyjemy i dokąd ten świat zmierza. Obraz świata, jest wynikiem ludzkiej natury, która sprawia że nie możemy pogodzić się z własnymi ograniczeniami. Chcielibyśmy być doskonali, a jesteśmy zamknięci w niedoskonałych ciałach, które jednak dają nam możliwość dążenia do perfekcji. Wszystko co możemy zaobserwować wokół nas, to wyraz owego dążenia do doskonałości.

2. Jednostka ludzka w procesie cywilizacyjnym

Od zarania dziejów, towarzyszy nam, chęć ułatwiania sobie życia, ulepszania naszego otoczenia, dlatego kreujemy świat, przełamując nasze ograniczenia. Postęp niesie ze sobą zarówno szanse jak i zagrożenia, rozwiązując nasze problemy, stwarzamy sobie także kolejne wyzwania. Możliwości przemieszczania się dane przez naturę, nie były dla nas wystarczające, więc

¹ <http://pl.wikipedia.org/wiki/Osobowo%C5%9B%C4%87>, (29.02.2007 r.).

wymyśliliśmy samochód a potem samolot, jednak te wynalazki zanieczyszczają środowisko, więc rozwiązanie jednego problemu stało się źródłem kolejnego. Oczywiście, takich prostych przykładów, można byłoby przytoczyć jeszcze bardzo wiele ale wystarczy jeden, żeby zobrazować owe szanse i zagrożenia, owoce naszego dążenia do postępu. Nasze pragnienie, nieustannego zaglądania za horyzont, zmusza nas do wymyślania coraz bardziej zaawansowanych technologii. Te z kolei, są przyczyną procesu adaptacji do zmian jakie powodują. Proces ten obejmuje wiele tendencji tzw. trendów życia, które można wyszczególnić i opisywać w zleżności od przyjętego kryterium. John Naisbitt w swojej książce Pt: „Megatrendy” wyróżnił główne, dominujące trendy, jakie kształtują czy będą kształtować nasze życie. Zwrócił uwagę, na przeobrażanie się naszego społeczeństwa z uprzemysłowionego w informacyjne. W naszym nowym społeczeństwie, informacja stała się strategicznym bogactwem. To właśnie nowoczesne technologie, umożliwiły tak sprawne przesyłanie informacji między podmiotami życia gospodarczego, społecznego, że wartość informacji znacznie wzrosła. Otacza nas rzeczywistość, w której rozum i wiedza człowieka staje się głównym kapitałem społeczeństwa. Świadectwem tego twierdzenia jest przykład krajów rozwiniętych, które dokonały przejścia ze społeczeństwa uprzemysłowionego do informacyjnego. Nowoczesne a zarazem powszechne technologie, są szansą dla krajów biedniejszych, które nie muszą przechodzić, identycznego cyklu rozwojowego jak kraje wysoko rozwinięte i wejść od razu w erę Internetu. Nowa epoka prócz wielu korzyści i możliwości niesie trudną perspektywę ubóstwa i bezrobocia dla ludzi niewykształconych, którzy przez swój brak wiedzy i umiejętności nie skorzystają z dobrodziejstw nowego czasu, czasu, w którym cała wiedza ludzkości, jest dostępna na ekranie domowego komputera. Doskonale rozwinięta komunikacja, umożliwia łączność z setkami milionów ludzi na całym świecie. Czasu, w którym nauka rozwija się tak szybko jak nigdy dotąd, nowoczesne technologie zmieniają się z dnia na dzień ulepszając nasze funkcjonowanie w każdej dziedzinie życia. Ogromna liczba informacji, „zalewa” nas z każdej strony. Na świecie przeciętnie wydaje się 800 tys. książek rocznie. Dzięki domowym komputerom, które są podstawowym składnikiem globalnej sieci, nie musimy czytać każdej z nich ale możemy zdobyć zawarte w nich informacje, które nas interesują. Co więcej, możemy te informacje dowolnie przetwarzać a owoce naszej pracy zapisać np. na płycie dvd, wartej tyle co kilka kartek papieru, której pojemność odpowiada zawartości 5 tys. typowych książek. Nieustannie dokonujący się postęp, znajduje swoje odzwierciedlenie w miniaturyzacji, której przejawem jest fakt, że to co wczoraj zajmowało cały pokój, dziś mieści się na biurku a jutro znajdzie się na nadgarstku, zamiast zegarka.

„Robert B. Reich, minister pracy w rządzie prezydenta Clintona, pisze we wstępie swej książki *The Work Of Nations – preparing ourselves for the twenty first century*: „Przeżywamy transformację, która przemieni politykę gospodarczą nadchodzącego stulecia. Nie będzie narodowych produktów i technologii, narodowych korporacji ani narodowych gałęzi przemysłu. Nie będzie też gospodarek narodowych , przynajmniej w tym sensie, w jakim dotąd rozumieliśmy

to pojęcie. Jedyne, co nadal zakotwiczone będzie w granicach państwowych, to ludzie tworzący naród, a największym majątkiem każdego narodu będą umiejętności jego obywateli”². Z powyższej wypowiedzi wynika, że każdy z nas jako reprezentant swojego narodu, będzie wyznaczał granice tam gdzie się znajdzie w danym czasie. Staniemy się obywatelami świata, „uzbrojeni” w umiejętności takie jak znajomość: języków obcych, metod szybkiego uczenia się, będziemy szybko i efektywnie adaptować się do nowych środowisk. Jeśli natomiast będziemy chcieli wyróżnić się, zmanifestować swoją odmienność, nie możemy zapomnieć o naszych korzeniach, kulturze, tradycji w duchu której zostaliśmy wychowani. Taka postawa, umożliwi nam zachowanie własnej tożsamości, która z kolei będzie gwarancją tego, że wbrew obawom wielu, nie staniemy się częścią globalnego łańcucha.

Rozpatrując sedno, istotę powyższych rozważań, należy zastanowić się nad tym jaka jest ta tytułowa osobowość w ówczesnym świecie, zatem co charakteryzuje ówczesny świat a zarazem każdego z nas? Jak owe cechy właściwe dla społeczeństwa globalnego, wpływają na życie społ.-gosp? Czy ich wpływ jest pozytywny, czy negatywny? Czym powinna charakteryzować się osobowość aby pozytywnie wpływać na społeczeństwo i gospodarkę. Pierwszym pytaniem jakie należałoby zadać, jest to, czy osobowość pojedynczego człowieka wywiera istotny wpływ na otaczający go świat. Każdy z nas jest częścią całości, rozumianej jako struktura społeczna, ekonomiczna czy polityczna. Osobowość jednostki jest także źródłem: pragnień, innowacji, idei które połączone w jeden proces, są motorem wszelkiego postępu, działań które kształtują życie społeczno-gospodarcze.

Rosnąca społeczna świadomość na zachodzie w latach 90 szczególnie wśród konsumentów, wykształconych pracowników a więc najcenniejszych dla firm, wywiera skuteczny nacisk na firmy aby kierowały się troską o dobro społeczne. Kwestia ta na skutek działalności ruchów konsumenckich, organizacji ekologicznych i alterglobalistycznych, wpłynęła nawet na pojawienie się indeksów firm społecznie odpowiedzialnych na światowych giełdach. Ma to duże znaczenie ponieważ fundusze inwestycyjne sprawdzają społeczną odpowiedzialność spółek których akcje kupują, robi to także co drugi inwestor w Europie a w Stanach Zjednoczonych ponad 60% giełdowych graczy interesuje się aktywnością społeczną firm³.

W Polsce zasady społecznej odpowiedzialności biznesu (corporate social responsibility – CSR), wprowadziła Telekomunikacja Polska, której pracownicy zobowiązani są nawet do odpowiedzi na pytania: gdzie trafiają tonery z drukarek lub co się dzieje ze zużyтыми słupami telefonicznymi? Sieć Tesco przed rozpoczęciem współpracy z dostawcą tzw. marek własnych, sprawdza czy przestrzega on praw pracowniczych, wolności zrzeszania, bezpieczeństwa pracy. Niewielkie różnice w kompozycji marketingu mix, podobne technologie stosowane w przedsiębiorstwach, decydują o randze, wizerunku firmy której wartość 60-80%

² G. Dryden, J. Vos, Rewolucja w uczeniu się, Moderski i S-ka Ltd., Poznań 2000, s.49.

³ R. Pisera, Jesteśmy kupcami, „Newsweek”2007, Nr 18, s. 57-58.

zależy od kapitału niematerialnego: pracowników, marki i reputacji⁴. Mądre zarządzanie tymi kapitałami, minimalizowanie ryzyka negatywnie wpływającego na reputację decyduje o stabilnym wzroście wartości przedsiębiorstwa w długim okresie czasu. Taka sytuacja daje szanse konsumentom wymuszenia na firmach etycznego postępowania, ponieważ w każdej chwili mogą zacząć tankować benzynę na stacjach innych sieci niż ta która np. finansuje reżim w kraju Trzeciego Świata lub wykorzystuje swoich pracowników. Mogą przestać kupować napój firmy która zatruwa środowisko lub posługuje się pracą dzieci na Dalekim Wschodzie.

3. Wiedza podstawą rozwiązywania problemów

Skoro odpowiedź na pierwsze pytanie, jest twierdząca, należy przyjrzeć się trendom współczesnego świata, które wynikają ze sposobu bycia każdego człowieka. Jak już wcześniej zostało wspomniane, wszelkie zmiany jakie wnoszą trendy, w różnych aspektach życia niosą ze sobą szanse i zagrożenia. Przewaga tych pierwszych nad drugimi, sprawia że trend jest pozytywny i na odwrót. W megatrendach opisanych przez J. Naisbitta⁵, dominuje wydźwięk pozytywny. Transformacja społeczeństwa przemysłowego w informacyjne, postępuje bardzo gwałtownie, w następstwie czego następuje przebranżowienie gospodarki i zmiana preferencji pracodawców, oczekujących od przyszłych pracowników wysokich kwalifikacji w danej dziedzinie. Wpłyne to na wzrost bezrobocia wśród tzw. siły roboczej minionej epoki, kręgów społecznych bez odpowiednich kwalifikacji, nastawionych na pracę fizyczną, wyznacza właściwy kierunek rozwoju, dla całego społeczeństwa w którym najważniejszym czynnikiem decydującym o sukcesie jednostki czy całych struktur będzie wiedza. Wiedza jako ogół wiarygodnych informacji, wraz z umiejętnością ich wykorzystania. Uwidacznia się w tym miejscu, ludzka żądza wiedzy, co jest pewnym uogólnieniem, ponieważ nie każdy jest żądny wiedzy, przynajmniej w tym pozytywnym sensie tzn. wiedzy, którą wykorzysta do ulepszania siebie, a przez to także swojego otoczenia. Niemniej jednak, trend ten pokazuje generalne tendencje u większości z nas, które wynikają z naszego dążenia do postępu. Naisbitt, zwraca także uwagę na zjawisko ultrastyku, które opisuje, reakcje wielu ludzi na obecność technologii, w każdej dziedzinie życia czyniąc je mechanicznym, pozbawionym „ducha”. Szukanie alternatyw takich jak np. kultura wschodu, której istotą jest samopoznanie, zagłębianie się w głąb samego siebie, odcięcie się od życia codziennego, jest odpowiedzią na nadmiar technologii i zgiełk informacyjny wokół nas. Na tym przykładzie, widać że dążenie do harmonii i równowagi, sama świadomość takiej potrzeby, jest ważną cechą osobowości.

Pragnienie niezależności, jest integralną częścią ludzkiej osobowości, jest przyczyną powstania takich trendów jak: decentralizacja, która występuje w sferze społecznej, politycznej, gospodarczej. Odejście od przestarzałego

⁴ R. Pisera, To się opłaca, „Newsweek”2007, Nr 18, s. 58.

⁵ J. Naisbitt, Megatrendy, Zysk i S-ka Wydawnictwo s.c, Poznań 1997.

scentralizowanego modelu, obejmującego system schematów, procedur mających kierować, naszym nie mającym nic wspólnego ze schematycznością życiem, uważam za jak najbardziej pozytywny trend. Zaczęliśmy kwestionować zasadność dotychczasowego systemu politycznego, który się po prostu nie sprawdza w obliczu tak dużej populacji, stopniu skomplikowania i różnorodności naszego życia. Dlatego, obserwujemy wzrost inicjatyw obywatelskich na szczeblu lokalnym, które dużo skuteczniej regulują nasze życie społeczno-gospodarcze. Są to sygnały, zmian w demokracji przedstawicielskiej, która zmienia się w demokrację uczestniczącą. Żądamy swobody, przestrzeni aby realizować nasze zamierzenia, wolności dokonywanych wyborów, bo taka jest nasza natura. Potrzeba niezależności, objawia się także w miejscu naszej pracy. Do niedawna potrzeba ta była skutecznie tłumiona, przez system hierarchiczny, który nie stwarzał klimatu do kreatywnego działania. Pojawił się trend, który uwidacznia, bardzo ważną, niedocenianą wartość przedsiębiorstwa, potencjał jego pracowników. „W obecnej dekadzie zarządzanie wiedzą staje się centralnym aspektem rozwoju przedsiębiorstw, ponieważ dopasowane jest do zmian, które zachodzą w środowisku biznesu. Rynki domagają się coraz bardziej indywidualnych w charakterze, wysokiej jakości dostaw, a możliwości firm w zaspokajaniu tych potrzeb muszą rosnać odpowiednio szybko. Konkurencja wymusza na firmach różnorodność, której nie da się łatwo skopiować. Technologię zawsze można dopasować. Naturalne surowce można zakupić. Informację można zdobyć. Myśl techniczną można skopiować albo obejść. Ostatecznie jedyną naprawę konkurencyjną wartością przedsiębiorstwa jest wyjątkowa zdolność jego ludzi do angażowania się w procesy pracy umysłowej. Wszystko inne już zawiodło”⁶. Zarządzanie wiedzą, działanie ukierunkowane na wspieranie procesu pozyskiwania wiedzy, mające pomóc przedsiębiorstwu w osiągnięciu celu biznesowego, sukcesu na rynku. Łącząc w sobie zasady decentralizacji, co przejawia się w większej autonomii, jaką przedsiębiorstwo daje każdemu pracownikowi, który jest źródłem wiedzy, istotnej dla przedsiębiorstwa jak i całego społeczeństwa informacyjnego.

Żyjemy w świecie, w którym jedyną stałą jest zmienność, często aby nadążyć za zmianami, skupiamy się tylko na tym aby przyspieszyć i nawet nie wiemy gdzie i po co pędzimy. Maniakalne społeczeństwo, tak definiuje naszą rzeczywistość Robert Holden⁷. „Nie ma najmniejszej wątpliwości, że żyjemy w szybkim społeczeństwie. Tempo życia i pracy jest zwiększa się ponad wszelką dotychczasową miarę. Stajemy się pokoleniem „ludzi z pasa do wyprzedzania”, którzy sprawdzają granice możliwości szybkiego życia i szybkich interesów. Równocześnie coraz więcej z nas kwestionuje mądrość takiego działania”⁸. Autor, zwraca uwagę na relację między ludźmi, które można łatwo zniszczyć, skupiając się tylko na tym co materialne. Pogoń za pozornym szczęściem, jakie upatrujemy

⁶ B.Gladstone, Zarządzanie Wiedzą, Petit, Warszawa 2004, s.208.

⁷ R.Holden, Inteligencja sukcesu, AMBER, 2004, s.28.

⁸ Tamże, s.29.

w pieniądzu może zmienić nasze życie w błędne koło, mimo ekonomicznego sukcesu, możemy stracić to czego kupić nie sposób. Każdy z nas, powinien zastanowić się czym jest sukces i jak go osiągnąć. Miarą sukcesu, jest poczucie szczęścia, do którego każdy człowiek zmierza. Receptą na sukces, może być uświadomienie sobie, że wbrew temu czego oczekuje od nas otoczenie, należy zwolnić i wytyczyć cele, na które składają się pragnienia i możliwości danej jednostki. Ukierunkowane działanie, poprzedzone analizą otoczenia i samego siebie, to sposób aby odnaleźć w życiu swoje miejsce.

Nie ulega wątpliwości, że najważniejszym czynnikiem kształtującym każdą sferę życia ogółu, w tym także społeczną i gospodarczą są ludzie. Jednostki, których zachowanie, sposób działania, kreowania otoczenia, uzależniony jest od ich osobowości. Swoistej mieszaniny umysłu, emocji, tajemniczej duchowości, ukształtowanej przez geny i otoczenie. Te właśnie czynniki, określają niepowtarzalną osobowość każdego człowieka. Wpływ osobowości wszystkich ludzi na otaczający ich świat, znajduje swoje odbicie w trendach życia. Obserwując te tendencje, można określić jaki jest ogół z nas i do czego zmierzamy.

Nieustannie, dążymy do tego aby wiedzieć więcej, sięgać dalej ale to charakteryzuje nas od zawsze, z tą różnicą, że wiedza nigdy w dziejach ludzkości, nie była tak powszechna a zarazem tak ceniona jak dzisiaj.

Współczesne społeczeństwo patrzy w przyszłość, starając się przewidywać zmiany zanim one nastąpią. Trafne prognozy są szansą aby przygotować się do nadchodzących zmian, w każdej sferze życia. Tak jak przedsiębiorstwa zarządzają wiedzą aby odnieść sukces na rynku, tak każdy z nas, powinien zarządzać swoim życiem aby osiągnąć wytyczone cele. Umiejętność obserwacji trendów w otaczającym nas świecie, będzie niezbędna aby odpowiednio, przygotować się do zmian jakie one przyniosą. Należy pamiętać, także o tym że sukces zawodowy, ekonomiczny, nie gwarantuje sukcesu w życiu.

Gdyby każdy z nas wziął odpowiedzialność za samego siebie i skorzystał z powszechnie dostępnej wiedzy, większość problemów społeczno-gospodarczych sama by się rozwiązała, przesądzając tym samym o bezużyteczności wielu instytucji, czy też organów przestarzałego scentralizowanego systemu.

Zakończenie

Patrząc na świat z szerszej perspektywy można dostrzec wiele trendów, jednym z nich jest decentralizacja obecna w marketingu, w strukturze przedsiębiorstw, w ludzkiej świadomości. Taka obserwacja ukazuje jak wiele czynników wiąże się i oddziałuje między sobą zaznaczając swoją obecność na każdej płaszczyźnie życia. Źródłem wszystkich procesów kształtujących obraz świata jest ludzki umysł, jego chęć poznania otoczenia i samego siebie, dążenie do znoszenia ograniczeń i przekraczania wszelkich granic. Tak więc z oczywistych pobudek człowiek zainicjował postęp techniczny, który przeprowadził go przez erę przemysłową, scentralizowany świat w którym prym wiodły instytucje i wielkie przedsiębiorstwa zatrudniające rzesze robotników. Postępująca rewolucja technologiczna dała

początek czasom społeczeństwa informacyjnego, w których trend decentralizacji zmusił gospodarke do odejścia od surowców i zwrócenia się ku wiedzy.

Streszczenie

W materiale zwrócono uwagę na rolę osobowości jednostki ludzkiej w realizacji społeczno-gospodarczych zadań wynikających z rozwoju cywilizacyjnego ludzkości. Zaakcentowano także na ile stan posiadanej wiedzy pomaga funkcjonować w nowym informacyjnym społeczeństwie, albowiem człowiek jako istota społeczna od zawsze dążył do kontaktów z innymi ludźmi, co wiąże się ze wzajemnym wywieraniem wpływu.

Słowa kluczowe

jednostka ludzka, osobowość, cywilizacja. Społeczeństwo informacyjne, wiedza, rozwój społeczno-gospodarczy

Summary

The article concentrates on the role of the personality of a human being in realizing the social and economic tasks resulting from the development of humanity. It also shows how the knowledge a man as a social being has always tended to enter into contacts with other people, which connects with mutual exerting influence.

Key words:

human being, personality, civilization, IT society, knowledge social and economic development.

Bibliografia

1. Aronson E., Człowiek istota społeczna, PWN, Warszawa 2002.
2. Cialdini R. B., Wywieranie wpływu na ludzi, Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne, Gdańsk 2004.
3. Dryden G., Vos J., Rewolucja w uczeniu się, Moderski i S-ka Ltd., Poznań 2000, s.49.
4. Gladstone B., Zarządzanie Wiedzą, Petit, Warszawa 2004, s.208.
5. Gummesson E., Total Relationship Marketing. Rethinking Marketing Management, Butterworth-Heinemann, Oxford 2000.
6. Holden R., Inteligencja sukcesu, AMBER, 2004, s.28.
7. <http://pl.wikipedia.org/wiki/Osobowo%C5%9B%C4%87>, (29.02.2007 r.).
8. Naisbitt J., Megatrendy, Zysk i S-ka Wydawnictwo s.c, Poznań 1997.
9. Pisera R., Jesteśmy kupcami, „Newsweek”2007, Nr 18, s. 57-58.
10. Pisera R., To się opłaca, „Newsweek”2007, Nr 18, s. 58.